

Україна у фокусі

14 – 20 квітня

2014 року

ЗМІСТ

<i>I. Огляд політичних подій за тиждень.....</i>	<i>3</i>
<i>II. Аналітична довідка.....</i>	<i>5</i>
<i>ЖЕНЕВСЬКІ ДОМОВЛЕНOSTІ: УКРАЇНУ ЛИШИЛИ САМ НАМ САМ ІЗ РОСІЄЮ.....</i>	<i>5</i>

I. Огляд політичних подій за тиждень

14
квітня

Верховний суд України закритий у зв'язку з відсутністю складу злочину «газову справу» проти кандидата в президенти України, лідера ВО «Батьківщина» Юлії Тимошенко. Про це повідомив захисник Тимошенко Сергій Власенко.

15
квітня

В.о. президента Олександр Турчинов оголосив про початок антитерористичної операції на півночі Донецької області. Водночас Верховна Рада ухвалила закон про окуповані території.

СБУ встановила, що терористів на сході України фінансують за допомогою одного з російських банків. За повідомленням СБУ, відкрито кримінальне провадження стосовно службовців цього банку, які в березні-квітні перерахували 45 млн грн з безготівкової форми у готівку для забезпечення терористів. Зазначається також, що банківська структура щоденно перераховує від 200 до 500 дол. США на платіжні картки, видані учасникам цих терористичних груп.

16
квітня

У місті Краматорськ Донецької області російські диверсанти захопили шість одиниць бронетехніки Збройних сил України. Про це повідомило Міністерство оборони України. Як зазначається у повідомленні, шість одиниць бронетехніки ЗСУ діяли в Краматорську за планом антитерористичної операції, але рух колони заблокували місцеві жителі, серед яких були й представники російських диверсійно-терористичних груп. Внаслідок блокування колони, озброєні люди захопили техніку.

Російська Федерація має намір ініціювати кровопролиття в Україні та ввести війська. Про це повідомив один із керівників департаменту контррозвідки СБУ Віталій Найда. За його словами, українська контррозвідка перехопила переговори, які свідчать про намір РФ вбити 100–200 осіб і після цього через півтори години ввести на територію України танки і БТРи російської армії.

Проти народного депутата і кандидата у президента Олега Царьова розпочато два кримінальні провадження за фактом його сепаратистських закликів. Одне з них розпочала Генпрокуратура України, друге – прокуратура Луганську. За дорученням Генпрокурора, дві справи об'єднали в одну. Якщо провину Царьова доведуть, йому загрожує не лише позбавлення мандата, а й зняття з президентських перегонів.

Кабінет Міністрів України затвердив директиви для Міністерства закордонних справ на чотирьохсторонню зустріч (США, ЄС, Україна, Росія) у Женеві. Україну на переговорах представлятиме в.о. міністра закордонних справ Андрій Дециця. За його словами, Україна їде з позицією, що на сході країни діють терористичні угруповання, які підтримуються РФ.

У Донецьку відбувся Надзвичайний з'їзд депутатів Партії регіонів всіх рівнів від Донецької області. Партійці частково підтримали повсталих громадян на сході країни, але у резолюції наголосили, що прагнуть децентралізації влади в унітарній Україні.

Водночас депутати ухвалили резолюцію, в якій поставили владі ультиматум: для збереження миру та єдності в країні потрібні референдум про державний статус російської мови, всенародне обрання голів обласних і районних рад, ліквідація відповідних держадміністрацій, так звана бюджетна автономія і автономія в гуманітарній сфері.

17
квітня

У Женеві відбулася чотиристороння зустріч, за підсумками якої глави української, американської, європейської та російської дипломатії схвалили спільний документ, що містить перші кроки по деескалації ситуації на сході України. Сторони досягнули згоди про необхідність припинити будь-які прояви насильства, погрози і провокаційні дії, а також роззброїти всі незаконні збройні формування. У зв'язку з цим, США, ЄС та РФ підтримали діяльність в Україні спеціальної моніторингової місії ОБСЄ.

На сході України пройшли мітинги на підтримку єдиної України. У Донецьку, Луганську, Краматорську та інших містах на мітинг «За єдину Україну!» вийшло від 1 до понад 5 тис. людей.

18
квітня

Парламент ухвалив закон про суспільне мовлення. Відтепер в Україні буде створено Національну суспільну телерадіокомпанію задля «забезпечення права на свободу вираження поглядів». Нова структура має бути незалежною від органів державної влади, політичних партій чи інших осіб або організацій, адже законом забороняється будь-яке втручання у роботу Національної суспільної телерадіокомпанії, а також її цензура.

Кабінет Міністрів України готовий провести конституційну реформу. Про це заявив прем'єр-міністр Арсеній Яценюк разом з в.о. президента України Олександром Турчиновим. За словами Яценюка, така реформа закріпить повноваження регіонів, ліквідує обласні та районні державні адміністрації. Крім того, уряд закріпить спеціальний статус для російської та інших мов. «Наше бажання продиктоване тим, щоби в Україні була злагода. І для того, щоб територіальні громади мали відповідні ресурси, уряд готовий змінити бюджетний і податковий кодекси і наповнити відповідними фінансовим й економічним ресурсом кожен українську територію», – сказав Арсеній Яценюк.

II. Аналітична довідка

ЖЕНЕВСЬКІ ДОМОВЛЕНОСТІ: УКРАЇНУ ЛИШИЛИ САМ НАМ САМ ІЗ РОСІЄЮ

17 квітня в Женеві відбулися чотиристоронні переговори, в яких взяли участь представники зовнішньополітичних відомств України, Росії, США та ЄС. За їх підсумком було ухвалено документ, в якому було запропоновано такі кроки для деескалації ситуації на Сході України: звільнення всіх незаконно захоплених будівель, вулиць і площ в українських містах, амністія всіх учасників захоплень за умови, що вони добровільно звільнять будівлі та складуть зброю, і початок широкого та інклюзивного конституційного процесу, який має залучити представників усіх регіонів і громад України. Незважаючи на цю домовленість, сепаратисти в Донецьку вже встигли заявити, що не збираються роззброюватися та звільняти захоплені будівлі, доки в Києві не зміниться влада. Росія, у свою чергу, зажадала першочергово роззброїти представників «Правого сектору», аби приступити до подальших кроків. Водночас і Київ, і Вашингтон дали зрозуміти, що сумніваються у здатності російської сторони дотриматися підписаних домовленостей.

Що можуть дати женевські домовленості?

Що робити далі українській владі?

Дії російської сторони напередодні зустрічі в Женеві вказували на традиційну для неї останнім часом тактику – намагання встановити контроль над якомога більшою кількістю об'єктів на території України, аби на переговорах у Швейцарії розмовляти з позиції сили. Саме цим, напевне, можна пояснити захоплення російськими військовими адміністративних будівель у кількох містах Донецької області протягом останніх днів.

Україна, в свою чергу, намагалася звести свої втрати контролю територій до мінімуму і водночас максимально уникнути жертв, аби вийти на переговори в Женеві з незаплямованою репутацією. Водночас ще до початку їх проведення українське керівництво – зокрема Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк – висловлювали скепсис щодо їх

результативності. Як показав час, цілком обґрунтовано.

Зміст женевських домовленостей з усією наочністю продемонстрував інерційність і неадекватність міжнародної дипломатії по відношенню до грубих порушень принципів міжнародного права. Тоді як ні для кого у світі не є секретом, що в Донецькій області – так само як і раніше в Криму – орудують російські військові, які вторглися туди без будь-яких бодай формальних підстав, угода в Женеві досі веде мову про необхідність утриматися від насильства з боку всіх сторін і не містить жодної згадки про російський слід у подіях на Донбасі. Хоча цілком зрозуміло – і це на словах підтверджували представники США і країн Європи – що Україна має право вдаватися до різних засобів реагування на загрозу власній територіальній цілісності, в тому числі й силових.

Більше того, Женевські домовленості парадоксальним чином перемістили відповідальність із Росії на Україну. Незважаючи на те, що саме на Росію слід покласти обов'язок вивести свої війська з української території, підписаний у Женеві документ містить зобов'язання української влади вдатися до проведення широкої конституційної реформи, що є очевидним і безпідставним втручанням у внутрішні справи України. Найбільш вражаючим у цій ситуації виглядає те, що США, ЄС і сама Україна фактично погодилися прийняти російський порядок денний, який вона нав'язала за допомогою сили. Подібна поступливість до забаганок Росії виглядає тим більш дивною в умовах, коли західні країни вже говорять про необхідність застосувати до неї третій рівень економічних санкцій.

З іншого боку, зважаючи на поведінку Росії на міжнародній арені, значення женеуських домовленостей не варто перебільшувати. Цілком очевидно, що Кремль виконуватиме їх лише такою мірою, яка відповідатиме його інтересам. Цей простий висновок одразу ж підтвердили заяви Москви, яка переклала проблеми зі здорової на хвору голову, поставивши перед Україною вимогу роззброїти «Правий сектор», який не тримає під контролем жодну адміністративну будівлю та ніяким чином не причетний до подій на Сході України. Відповідно, сподіватися на те, що Росія виведе свої війська з території України внаслідок Женевської угоди, марно.

Беручи все вищесказане до уваги, можна з великою часткою

ймовірності стверджувати, що чотиристоронні домовленості в Женеві виявляться ще одним папірцем, не вартим серйозної уваги. Це означає, що Україна й надалі буде змушена справлятися з російською окупацією самостійно і сподіватися на підтримку країн Заходу лише в опосередкований спосіб. У цьому контексті єдина користь від женеуських домовленостей може полягати в тому, що вони стануть ще одним аргументом перед світовим співтовариством на користь застосування сили до озброєних російських загарбників, які відмовлятимуться виконувати їх і покидати території України. Відповідно, після завершення великодніх свят українська влада матиме всі підстави для того, аби відновити і посилити активну фазу антитерористичної операції для відновлення контролю над містами Донецької області.

Зрештою, попри очевидну маніпулятивність положення угоди про необхідність проведення в Україні конституційної реформи, Україна зрештою може виграти від виконання цієї умови. Важливим, однак, у цьому контексті є те, щоб українська влада не потурала озброєним сепаратистам, намагаючись так чи інакше задовольнити їхні вимоги, а здійснювала цю реформу, керуючись довгостроковими інтересами збереження цілісності країни. На практиці це означає перенесення акценту з федералізації, яка передбачає посилення влади регіонів, а на ділі загрожує встановленням олігархічних режимів на рівні областей і несе загрозу повільного розчленування країни, на

децентралізацію, яка передбачає передавання повноважень і фінансування на нижчий рівень місцевих громад. Саме останній шлях дозволить місцевим жителям

відчутти реальний вплив на вирішення справ власних регіонів і водночас не нестиме загрози виникнення відцентрових тенденцій.

Висновки

Таким чином, Женевські домовленості між представниками України, Росії, США та ЄС ризикують перетворитися на звичайну формальність, яка не матиме суттєвого впливу на подальший перебіг подій в Україні. З одного боку, вони засвідчили дивну обережність і поступливість західних держав до агресивної поведінки Росії, проігнорували очевидні факти російського вторгнення в Україну та наклавши натомість зобов'язання на українську сторону. З іншого боку, зважаючи на розмиті дипломатичні формулювання документа, Росія, вочевидь, не матиме жодного наміру виводити свої війська з території України на виконання досягнутих домовленостей. У цій ситуації Україна буде змушена покладатися на свої сили, аби одночасно досягти двох важливих цілей: усунути російські війська зі своєї території та провести реформу з децентралізації влади з метою створення міцних запобіжників дезінтеграції країни в майбутньому.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук
